

Savaşından sonra gelişmeye başlamıştır. Bu gelişmede yoğun halkbilgisi araştırmalarının da etkisi olmuştur. O günlerde derlenen halk hikâyelerinin sayıca 30.000'e varması bu olguyu doğrulayabilir. On beş yıl kadar önce yapılan bir peri masalı yarışmasına 795 eserin gönderilmiş olması da Fin halkının bu alandaki ilgisini belirtmeye yarar.

Nüfusun azlığına ve halkın Finceyi ancak son yüzyılda ulusal bir dil olarak benimsemesine karşın Fin çocuk yazını, çağcıl bir zevk anlayışı düzeyine çıkmış, uluslararası üne erişen sanatçılar bile yetiştirmiştir. "Moomintroll" adını verdiği varlıkların kendilerine yeten hayali bir dünyadaki yaşayışları üzerine bir dizi roman yazan ve 1966'da Andersen Madalyası kazanan Tore Jansson ile çocuklar için yazdığı şiirlerle tanınan Aila Meriluoto ve Kirsi Kunnas bu gibi sanatçılara örnek olarak gösterilebilir.

YURDUMUZDA ÇOCUK YAZINININ GELİŞMESİ

Yazınımızda çocukla ilgili ilk eserler arasında şair Nabi'nin (1642-1712) oğlu için yazdığı *Hayriyye* ve yine divan şairlerinden Sümbülzade Vehbi'nin (öl. 1809) oğluna yazdığı *Lütfiye-i Vehbi* adlı mesneviler gösterilir. Ancak her iki eser de yazıldıkları çağlardaki Türk-İslam toplumunda geçerli davranış kurallarını ve ahlak ilkelerini öğrenmek bakımından bir değer taşırlar. Bu iki mesnevinin en geniş anlamda da yorumlansa çocuk yazınıyla ilgisi yoktur. Türk çocuk yazını, geçmiş köklü ve zengin genel yazınımız yanında, uzun süre tekerleme, bilmece, halk hikâyeleri, destan ve masal gibi daha çok sözlü ürünlerle sınırlı kalmıştır.

Tanzimattan sonra

Çocukların okuma becerileri ve özel ilgileri göz önünde tutularak onlar için birtakım kitaplar hazırlanması konusu ancak Tanzimattan sonra ele alınmıştır. Kayserili Doktor Rüşti'nün *Nuhbetülfal* (1859) adıyla yayımlanan ilk Türkçe alfabe kitabı içinde fabller ve hikâyecikler bulunması nedeniyle önemli sayılabilir.

Tanzimat yazarlarından Şinasi, Recaizade Ekrem ve Ahmet Mithat Efendi'nin Fransızcadan dilimize çevirdikleri kısa manzumeler ile fabller de o çağın çocukları için okuma gereksinimlerini karşılamada bir dereceye kadar yararlı olmuştur. Ayrıca, yine Şinasi ve Ahmet Mithat Efendi ile Muallim Naci'nin oldukça sade bir dille fabl türünde yazdıkları birtakım şiirleri de çocuklar zevkle okumuşlardır.

Ziya Paşa'nın J.J. Rousseau'dan yaptığı *Émile* çevirisine yazdığı önsöz, Recaizade Ekrem'in *Tefekkür* adlı eserinde çocukluk anılarına ayrılan bölüm ve Naci'nin sekiz yaşına kadarki çocukluk anılarını kapsayan *Ömer'in Çocukluğu* (1889) adlı kitabı da Tanzimat döneminde yaşayan çocukların okudukları eserler arasında yer almaktaydı. Hatta bu yazılardan bir bölümü ilk ve ortaokul kitaplarına alınarak uzun süre okutulmuştur.

Dünya çocuk klasiklerinin Türkçeye çevrilmesi girişimine de Tanzimat döneminde başlanmıştır. Çocuklarla ilgili ilk çevirilerden biri Yusuf Kâmil Paşa'nın Fénelon'dan çevirdiği *Tercüme-i Telemak* (1862) adlı kitaptır. Çok ağıdalı bir dille Türkçeye çevrilen bu kitabın sonraki yıllarda nispeten sade bir dille birkaç çevirisi daha yapılmıştır. Vakanüvis Lütfi'nin Defoe'den çevirdiği *Tercüme-i Hikâye-i Robinson* (1864), Mahmut Nedim'in Jonathan Swift'den çevirdiği *Gulliver'in Seyahatnamesi* (1872) Mehmet Emin'in Jules Verne'den çevirdiği *Merkez-i Arza Seyahat* (1883) ve *Beş Haftada Balonla Seyahat* (1887) gibi kitaplar çocuk yazını alanında görülen ilk yabancı eserlerdir. Dil ve anlatım bakımından çocukların beceri ve anlayış düzeylerinin çok üstünde olan bu çevirilerin de kolayca okundukları söylenemez. Yalnız Ahmet İhsan (Tokgöz)'ün, Jules Verne'den çevirdiği *Gizli Ada* ve *80 Günde Devrialem* (1880) adlı kitaplarında çocukların kolayca okuyabilecekleri bir dil kullandığı ileri sürülebilir. Çocuk yazınımızın modern anlamda bir gelişme sürecine girmesinde bu ve buna benzer eserlerin bir dereceye kadar etkileri olmuştur.

Çocuk yazınımızın gelişmesinde, çeviri eserlerin yanında, çocuklar için çıkarılan gazete ve dergilerin de çok büyük katkısı olmuştur. Yurdumuzda yayımlanan ilk çocuk gazetesi *Çocuklar*